

АРХИВИ НА ЈАВНОТО ЗДРАВЈЕ ARCHIVES OF PUBLIC HEALTH

Vol. 11 No.1 2019

Институт за јавно здравје на Република Македонија
Institute for Public Health of the Republic of Macedonia

Архиви на јавно здравје (Arch J Здравје) е медицинско научно списание кое го издава Институтот за јавно здравје на Република Македонија

Archives of public health (Arch P Health) is a medical scientific journal published by Institute of public health of Republic of Macedonia

Уредник (Editor)

Гордана (Gordana) Гордана (Ristovska)

Заменик уредник (Deputy editor)

Вјоса (Vjosa) Речица (Rechica)

Уредувачки одбор (Editorial board)

Шабан (Shaban) Мемети (Memeti) - Македонија (Macedonia)

Тед (Ted) Тулчински (Tulchinsky) – Израел (Israel)

Михаил (Mihail) Кочубовски (Kocubovski) – Македонија (Macedonia)

Владимир (Vladimir) Кендровски (Kendrovski) – Германија (Germany)

Лили (Lili) Стојановска (Stojanovska) - Австралија (Australia)

Горан (Goran) Белојевич (Belojevic) - Србија (Serbia)

Фимка (Fimka) Тозија (Tozija) - Македонија (Macedonia)

Елисавета (Elisaveta) Сتيкова (Stikova)- Македонија (Macedonia)

Елена (Elena) Косевска (Kosevska) – Македонија (Macedonia)

Азиз (Aziz) Положани (Polozhani) - Македонија (Macedonia)

Констандина (Konstandina) Кузевска Манева (Kuzevska Maneva) – Македонија (Macedonia)

Маријан (Marijan) Бошевски (Bosevski) – Македонија (Macedonia)

Љубица (Ljubica) Аргаласова (Argalášová) Соботова (Sobotová) – Словачка

Илија (Ilija) Брчевски (Brcevski) - Србија (Serbia)

Сергеј (Sergej) Пријич (Prijić) – Србија (Serbia)

Мариана (Mariana) Голумбеану (Golumbeanu) – Романија (Romania)

Каролина (Karolina) Љубомирова (Ljubomirova)– Бугарија (Bulgaria)

Насер (Naser) Рамадани (Ramadani)- Косово (Kosovo)

Лектор за македонски и англиски јазик

Ленче Даневска

Техничка подготовка

Владимир Хаџи Пулевски

СОДРЖИНА

ЈАВНО ЗДРАВЈЕ - PUBLIC HEALTH

ПОДОБРУВАЊЕ НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА ВО ЗДРАВСТВЕНАТА ЗАШТИТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Мухамед Таири, Фимка Тозија

IMPROVEMENT OF HUMAN RIGHTS IN PATIENT CARE IN REPUBLIC OF MACEDONIA

Muhamed Tairi , Fimka Tozija 6

КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА НА СИСТЕМИТЕ НА МАТЕРИОВИГИЛАНЦА ВО МАКЕДОНИЈА, САД, ЕУ, ЈАПОНИЈА И КИНА И НИВНАТА УЛОГА ВО ЈАВНОТО ЗДРАВСТВО

Влатко Коколански, Сузана Трајковиќ-Јолевска, Розалинда Исјановска, Киро Ивановски, Катарина Дирјанска

COMPARATIVE ANALYSIS OF MATERIOVIGILANCE SYSTEMS OF MACEDONIA, USA, EU, JAPAN AND CHINA AND THEIR ROLE IN PUBLIC HEALTH

Vlatko Kokolanski, Suzana Trajkovikj Jolevska, Rozalinda Isjanovska, Kjiro Ivanovski, Katarina Dirjanska 20

ЕВАЛУАЦИЈА НА ВЛИЈАНИЕТО НА АЛКОХОЛИЗМОТ КАКО СОЦИОМЕДИЦИНСКИ ФАКТОР ВРЗ ПОЈАВАТА НА МОЗОЧНИТЕ КРВАВЕЊА

Иван Панговски

EVALUATION OF THE INFLUENCE OF ALCOHOLISM AS A SOCIAL-MEDICAL FACTOR ON THE OCCURRENCE OF BRAIN HAEMORRHAGES

Ivan Pangovski 31

ИНФОРМИРАНОСТА НА ПОПУЛАЦИЈАТА ЗА ГЛОБАЛНИОТ ПРОБЛЕМ СО КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ

Александра Стамболиева, Михаил Кочубовски, Гордана Ристовска, Анета Костова

AWARENESS OF THE POPULATION FOR THE GLOBAL PROBLEM WITH CLIMATE CHANGE

Aleksandra Stambolieva, Mihail Kocubovski, Gordana Ristovska, Aneta Kostova 37

ПОЗНАВАЊЕ И ОДНЕСУВАЊЕ ВО ОДНОС НА ХЦВ ИНФЕКЦИИ ПОМЕЃУ СТУДЕНТИ НА МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ, СКОПЈЕ**KNOWLEDGE AND ATTITUDES FOR HCV INFECTION AMONG STUDENTS OF THE MEDICAL FACULTY, UNIVERSITY ST.CIRIL & METODIUS, SKOPJE**

Виктор Исјановски, Игор Исјановски, Павле Николовски

Viktor Isjanovski, Igor Isjanovski, Pavle Nikolovski 43

ЈАВНОЗДРАВСТВЕНИ АСПЕКТИ НА ФОНОЛОШКО АРТИКУЛАТИВНИТЕ НАРУШУВАЊА КАЈ ДЕЦА ВО ПРЕДУЧИЛИШНА ВОЗРАСТ – ПРЕГЛЕД НА ЛИТЕРАТУРА

Евгенија Григорова, Гордана Ристовска

PUBLIC HEALTH ASPECTS OF PHONOLOGICAL ARTICULATION DISORDERS IN PRESCHOOL CHILDREN - LITERATURE REVIEW

Evgenija Grigorova, Gordana Ristovska 51

КОРЕЛАЦИЈАТА ПОМЕЃУ КЕП ИНДЕКСОТ НА 12-ГОДИШНИ ДЕЦА И КОНЦЕНТРАЦИЈАТА НА ФЛУОРОТ ВО ВОДАТА ЗА ПИЕЊЕ ОД ЈУГОИСТОЧНИОТ РЕГИОН НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Весна Амбаркова, Мира Јанкуловска, Михаил Кочубовски, Владимир Поповски, Мирјана Поповска

THE CORRELATION BETWEEN THE DMFT OF THE 12-YEAR-OLD CHILDREN AND THE CONCENTRATION OF FLUORINE IN DRINKING WATER FROM THE SOUTHEAST REGION OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA

Vesna Ambarkova, Mira Jankulovska, Mihail Kochubovski, Vladimir Popovski, Mirjana Popovska 58

КЛИНИЧКИ ИСТРАЖУВАЊА - CLINICAL SCIENCE

ЕФЕКТИТЕ ОД АПЛИКАЦИЈА НА РАДИЈАЛНА ЕКСТРАКОРПОРАЛНА ТЕРАПИЈА СО УДАРНИ БРАНОВИ НА СПАСТИЧНА ШАКА ПО МОЗОЧЕН УДАР

Цветанка Ѓеракароска-Савевска, Ериета Николиќ-Димитрова, Весна Велиќ-Стефановска, Марија Гоцевска

EFFECTS OF RADIAL EXTRACORPOREAL SHOCK WAVE THERAPY ON POST-STROKE HAND SPASTICITY

Cvetanka Gjerakaroska Savevska, Erieta Nikolikj Dimitrova, Vesna Velic Stefanovska, Marija Gocevska 68

КОРЕЛАЦИЈА ПОМЕЃУ СРЕДНИОТ АРТЕРИСКИ ПРИТИСОК (МАР) И МОЗОЧНАТА САТУРАЦИЈА (RSO2) КАЈ ПАЦИЕНТИ ПОДЛОЖЕНИ НА ХИПОТЕНЗИВНА ОПШТА АНЕСТЕЗИЈА ПРИ СЕПТО- И РИНОПЛАСТИКА

Силвана Кралева, Билјана Ширгоска, Радмила Трајкова, Ивана Клишеска-Илчевска

CORRELATION BETWEEN MEAN ARTERIAL PRESSURE (MAP) AND BRAIN SATURATION (RSO2) IN PATIENTS UNDERGOING MODERATE HYPOTENSIVE ANESTHESIA FOR SEPTO- AND RHINOPLASTIC SURGERY

Silvana Kraleva, Biljana Shirgoska, Radmila Trajkova, Ivana Klisheska Ilcevska 77

КВАЛИТЕТ НА ЖИВОТ КАЈ ПАЦИЕНТИТЕ КОИ СЕ НА МЕДИКАМЕНТОЗЕН ТРЕТМАН ЗА БЕНИГНА ПРОСТАТИЧНА ХИПЕРПЛАЗИЈА

Маја Софрониевска-Главинов, Светлана Јовевска, Михаил Кочубовски

QUALITY OF LIFE ASSESMENT IN PATIENTS TREATED WITH MEDICAMENTS FOR BENIGN PROSTATIC HYPERPLASIA

Maja Sofronievska-Glavinov, Svetlana Jovevska , Mihil Kocubovski 89

ПРЕВАЛЕНЦИЈА НА МЕТАБОЛЕН СИНДРОМ КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ШИЗОФРЕНИЈА ВО ЦЕНТАРОТ ЗА МЕНТАЛНО ЗДРАВЈЕ „ПРОЛЕТ“, ПСИХИЈАТРИСКА БОЛНИЦА – СКОПЈЕ

Виктор Исјановски, Игор Исјановски

PREVALENCE OF METABOLIC SYNDROME AMONG PATIENTS WITH SCHIZOPHRENIA IN THE CENTER FOR MENTAL HEALTH – “PROLET”, PSYCHIATRIC HOSPITAL – SKOPJE

Viktor Isjanovski, Igor Isjanovski 95

COR TRIARIATUM SINISTER - РЕТКА ВРОДЕНА СРЦЕВА МАНА- НАШИ ИСКУСТВА ВО ДИЈАГНОЗАТА И ТРЕТМАНОТ ВО ДЕТСКА ВОЗРАСТ

Констандина Кузевска -Манева, Розана Кацарска, Бети Ѓуркова-Ангеловска,
Валентина Јовановска, Марија Нешковска-Шуменковска, Елита Манева, Слободан Илиќ,
Милан Џукиќ, Владимир Чадиковски

COR TRIARIATUM SINISTER- RARE CONGENITAL HEART DISEASE - OUR EXPERIENCES IN THE DIAGNOSIS AND TREATMENT IN CHILDHOOD

Konstandina Kuzevska-Maneva, Rozana Kacarska, Beti Gjurkova- Angelovska,
Valentina Jovanovska, Marija Neshkovska-Shumenkovska, Elita Maneva, Slobodan
Ilic, Milan Dukic, Vladimir Cadikovski 104

TAY SACHS-ОВА БОЛЕСТ -ПРИКАЗ НА СЛУЧАЈ

Игор Исјановски, Милена Голубовиќ Арсовска

TAY SACHS DISEASE-CASE REPORT

Igor Isjanovski, Milena Golubovik Arsovska 110